

Діло

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто пошт. швед. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в грош. 450 зол.
За границюю:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 пів. фр., Чехо-
словацькій 30 пів. фр., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зима адреси і зол.

в справі оголошень
звертатися до адміні-
страції.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

3 польського сойму.

Варшава, 5. липня 1926.

На нинішньому засіданні сойму приступлено до дискусії над урядовим проектом зміни конституції, себто до першого читання цього проекту. В дискусії, що мала позаконний характер, промовляли голови різних клубів. Велику промову зголосив м. ин. і старий вожака соціалістів пос. Дашинський, що бичував правдою й автора урядового проекту проф. Маковського іменем ППС, яка поставилася проти того проекту. Виступив Дашинський після 3 літньої мовчанки.

Хід нарад засідання був такий: Маршалок Ратай оголосив, що міністр внутрішніх справ узав на зад дефінітивно закони про самоврядування і що листування міністра він передає адміністраційній комісії.

Посол Недзьялковський (ППС) забрав слово в зв'язку з конфіскацією часопису «Робітник» за подання в ньому тексту посольської інтерпретації і просить маршалка інтерв'ювати. Маршалок обіцяв порозумітися в тій справі з відповідними міністрами.

Приймається без змін в третьому читанні законопроект про академічні школи, законопроект про податки з помешкань і ціла низка інших.

Посол Бирка (Пяст) реферував справу державної позички в зв'язку з відверженням монополії сірників. З гострою критикою умов із сірниковим консорціумом виступив посол Вишковський (Визв.). Він назвав ті умови грабунком і поставив внесок на поставлення перед державний трибунал б. міністра скарбу Влад. Грабського. Крім того він пропозицію обрати комісію, złożену з 9 осіб, для розслідування справи відверження монополії і потагнення винних до суворой відповідальності.

Починається перше читання урядового проекту в справі зміни конституції. Промовляли послы: Гломбінський (ЗЛН), Дашинський (ППС), Блажесвич (ХД), Дубанович (ХН), Косцялковський (Кл. Праці) і О. Станкевич (Білорусин).

Найближче засідання у вівторок, 11 год. передпол.

3 українського Закарпаття.

Ужгород, 3. липня 1926.

Протиконституційні реформи. Не зважаючи на протести послів із Закарпатської України проти розважання окружних самоуправних тіл, що ними є жупи, і злиття їх в одне самоуправне тіло з осідком у Мукачеві — чеське правительство все таки задуману реформу перепроводило в життя. На чолі нової жупи станув д-р Ех. Таксамо насильно проходить приділювання окремих сіл, а то й цілих пограничних територій до Словацької. Делет ця, що в тій справі була у Крамаржа, дістала від нього таку відповідь: «Я нічого не можу в тій справі зробити для України тому, що Словаки мені ближчі». Таке поступовання чеського правительства довело українське населення на Закарпатті до крайнього обурення.

Голод і нужда. «Свобода» привозить у вівторок статтю про фак-

тів про голод, що панує тепер на Закарпатті. Особливо терпить від голоду гірське населення, що в наслідок нових границь — польської і мадярської — страшило всякий сезонний заробіток. На Закарпатську Україну напливають на службу й на роботу чеські легіонери, що їх після обчислень з чеського джерела примістилося вже тут около 40.000. В додаток заробітний платня денного робітника вносить в багатьох місцевостях не більше як 5—10 чеських корон. Тому населення опинилося в страшній нужді; хорі, опухнені з голоду тягнуть ся біди, чим попало: травою, грибами, корінцями і т. д. Зазначено ряд смертних випадків від уживання отруйної поживи, особливо грибів. Чеський Червоний Хрест, що веде в горах гуманітарну акцію, не сповняє як слід свого завдання.

Відмовляють горожанства. Адміністраційні влади на Закарпатській Україні відмовляються видавати місцевому населенню свідоцтва приналежності до громади і свідоцтва горожанства. Відмовляють головню робітникам, які змушені шукати заробітку поза родиним селом і тому не можуть виказатися тим, що від 1900 року сидять на одному місці і платять податок, як цього жадають адміністраційні влади при видачі свідоцтва приналежності або горожанства. В наслідок того є багато горожан без права горожанства і приналежності. Тим, що передчасно здобули право горожанства, тепер чеські урядовці ті свідоцтва відбирають. Запити послів у парламенті в тому напрямі не мали ніякого успіху. Газета «Карпатська Правда», що подає цей факт, запитую чеський уряд, чи не думає він відібрати всьому населенню Закарпаття горожанське право.

Політичне віче в Радехові.

Радехів, 5. липня 1926.

В суботу 3. липня відбулося в Радехові велике політичне віче, перше від початків війни. Радехівський староста (муж довіри, організації народовой) у відношенні до України завішував конституцію на клинок. І на кожний крок у справі скликання віча відповідав: «Не позваляю». Не дозволив минулого року навіть на прилюдне віче в справі земельній. Цим разом медвідь в лісі здох і віче дозволено. Староста стягнув хмару поліції до Радехова і дозволив на віче, скликане Повітовим Народним Комітетом Об'єднання.

Провід віча спочивав у руках: о. д-ра В. Пелліха (голова), Л. Салагуба зі Сушні і Грниця Дякова з Радехова. Секретарював М. Чучман з Топорова. Реферували відпорушники Центрального Комітету Об'єднання: М. Струтинський (про політичне положення) і О. Черкавський (про потребу політичної організації У. Н. Д. О.).

В дискусії над рефератами забирають голос м. ин. д-р Я. Селезінка, Л. Салагуба зі Сушні, о. В. Пришляк з Кривого, о. Коритко з Холюва.

Д-р Я. Селезінка обговорив переслідування української церкви, а з окрема нагітку властей на о-

поширюючи клич: «Свій до свого» і здійснюючи розбудову нашого економічного життя, стаємо на реальний шлях.

Не хочемо ніяких жертв від нашого Громадянства. Бажаємо тільки, щоб перемогло, що в своїй установі одержить товар якнайкращий і по приступних цінах.

Річ довісім природна, бо

Кр. Мол. Союз «НАСЛОВИЗ» в Стрию
зі своїми складами у Львові, Стрию, Станіславові, Самборі, Перемишлі і Золочеві з великим підприємством та підбирає товар з першої руки, вироблений під доглядом союзних техніків. 1926 11—15

дехівського пароха, о. д-ра Пелліха. Л. Салагуба зобразив економічні відносини в повіті, підкреслив нестачу філії «Сільського Господаря» і вагу освітньої праці.

Віче ухвалило резолюції в організації політичних справ, у справі колонізації, шкільництва і самоврядування та протест проти тюремництва.

З окрема ухвалено отсю резолюцію:

Громадяне радехівського повіту, зібрані на вічу в Радехові:

1) протестують якнайрішучіше проти напасти адміністраційних властей на довготільного робітника на культурнім і освітнім полі й заслуженого священика та громадянина Радехівщини о. д-ра Володимира Пелліха;

2) стверджують, що діяльність о. д-ра Пелліха як священика і громадянина була і є для містечка Радехова і громадянства цілого повіту незвичайно корисна та хошенна;

3) патиують напасть на його особу, спричинену клеветливими й неправдивими доносами, яких метою є позбавити українське громадянство радехівського повіту цінного священика і громадського діяча;

4) звизвають Управу УНДО, Українську Парламентарну Репрезентацію і Митрополічний Ординаріат у Львові вжити всіх заходів у краю

зі сторони адміністраційної влади на особу о. д-ра Пелліха, пароха і декана в Радехові, негайно припинено, а слідство заряджене міністерством віроісповідань, як безосновне, застановлено і дано змогу парохів Радехова далі працювати для добра повіту і громадянства.

Віче пройшло при незвичайно високому підйомі зібраних селян і міщан.

О. д-рові Пелліхові вічевики устроїли щире овацію. Місцевий.

Новий грізний вилів Прута.

Коломия, 5. липня 1926.

Наслідком шаленої зливи вийшов з берегів Прута. Рівень води піднісся понад 2 метри, заливаючи широкі простори піль і сіножатей. Жертовою розлиття води впадо кілька десятків дітей. Величезні шкоди в збіжжю і землепловах. На допомогу населенню вислано відділи війська і пожежну сторожу.

Біржа.

Гроші.

Польський Банк платив сьогодні за долар американський 9:15, а за девіз 9:20. Курс американського долара в приватних оборотах 9:15—9:20. Тенденція спокійна.

Збіжжя.

Ціни на жито й овес нижчі від останніх нотувань. Жито без змін. Пшениця біла від 30:25—39:5, пшениця червона 41—42, жито 25—26, чечина 26:50—27:50, овес 30:50—31:50. Загальна тенденція знижова.

Громадянство й учительство.

(Стаття надіслана).

Як у часі війни найважливіше діло сповняє фронтовик, так у часі «мира» — особливо у гнобленій і недержавній нації — сповняє найкраще вчитель. Воєнний фронт куля і гранатів перемишався на «мирний фронт» культурної боротьби — може й важливіше у своїх наслідках, як справжня, хривава боротьба — що залежить у своєму висліді у першій мірі від справності і зручності вчителя.

Цю роль учительства повинно зрозуміти і громадянство. Воно повинно шанувати й шикити свого вчителя як борця за своє я, за громадянську, національну душу, за застра народу. Не будь національного виховника, не може й мови бути про національне виховання. Хто признає конечність національного виховання — а признає його весь культурний світ! — той признає вагу існування національного вчительства.

Ріжного роду «закони» держави, що в ній присуджено жити народам, головню «приписи» на полі виховання і шкільництва, мають за мету не дати довершитися прав національних вихованців учителя. Ізза того ця праця національного вчительства стає подвійно трудна: вона має бути даліше національною мимо тих «законів», мимо тих «приписів», точніше — не понадаючи з ними в конфлікт. Бо на конфлікт може зважитися тільки сильна, активна нація. У слабо організованій нації вчитель є рівночасно «політиком»: він мусить вчити й виховувати «по законам» і рівночасно «по своєму національному сумлінню».

Вже те становище національного вчительства викликає не раз серед несвідомого громадянства нерозуміння. Замість підтримки учительства тут проти громадянського інтересу громадянський опір. Проти нього і цілого нації. виховання виступають уже не тільки

одиначі і групи власної суспільності. Чимало лиха завдає тут не раз нечулно редагована власне преса. На шкільництво вважастся партійним; з того, що є спільним усьому народові, всім його класам, робиться належне до якоїсь тільки частини нації. «Краща чужа школа, як така своя!» — чути го-

Не зважаючи на те, що наше свідоме громадянство здає собі з того ясно справу, наша нація шкода, наше приватне шкільництво, що веде до відриву і на багатьох ділянках перевищує державне — чимраз більше рідшає, пущіє; громадянство гелдон казало, що йому наї. виховання і наї. школа — байду. Що більше — у громадянстві виявляється ріжн. Датани й Авіооли. духі духи.

у управі абсолюторії, розділі чистого зиску, затвердження нової управі, переданою наглядною радою в особах: о. Н. Громницького, д-ра Ст. Барана і проф. І. Боднар, вибір одного члена нагляд. ради на місце уступаючого а. М. Турна. По відчитанні і прийнятті протоколу попередніх загальних зборів поставив п. Д. Ладика внесення на вибір комісії-матри зі своїх виборців. Друге внесення поставив о. Ст. Доні і його перебіло. Тоді наша радикальна трійка при допомозі спроводжених (завоюваних) членів відмовилася хлопчаків, нечленів кооператив, сесію нечленів крик і нечувану бучу, що лише зі сороку палемлю присутнім на зборах інтелігентам і селянам, котрі не належали до радикальної боївки. На Ладика—Лисий—Олішник викрикували і бігли по салі як псамовити. Зборилися же більше п'яно, коли передсідник зборів, голова нагляд. ради проф. Боднар побачив, що збори розбавляються нарочно спроводженими боївками, нечленами кооператив, а ділять заради перевірки, що і присутніх є членом, а хто ні.

Цей перевірки радикали саме дуже боялися і наслідком, близько дві години, старалися не допустити до цієї перевірки. Тому проф. Боднар збори розважав з цієї армією, що не допущено до перевірки членства і то під фізичним терором. Члени управі, за винятком д-ра Ст. Брикювич, члени нагляд. ради й велика більшість членів покинули залу Мін. Брашна, забираючи зі собою всі книги і протоколи кооперативів.

Оставши на сцені турок радикали вбрав собі нового предсідника міщанина Гриниу і стали радити та ухвалювати. Відкинули наглядну раду, вибрали свою управу—самих радикалів: д-ра Ст. Брикювич, д-ра Ол. Олішника і д-ра Л. Онуфериу. Вибрані заклали, що вибір приймалися, а там самим повною зосереджувалися з тим, що ці вибори переверли. Очевидно, що всі ті ухвали й вибори є неважкі, бо переверли ці члени і нечлени на приватному конвенті. Це ствердила нагляд. рада на свою засіданні сідуючого дня і поручила даній управі далі вести сповні кооператив. Належить тепер подбати, щоб сідуючі загальні збори не були знову відомієм негідних коршених буч і скандаль.

Що невинно прикру картину описали ми тому, що повсюди метермість є не тільки по селах, але і серед деякого з наших радикальних інтелігентів, яких ці стрічки, писані повністю об'єктивно, може хоча часті зрозуміють. Тоді при добрій волі обох сторін дається усунути в майбутності непорозуміння і конфлікти і вивести на твердий шлях таку важку інституцію в центрі Поділля, якою є Пов. Тов. Кредитив в Тернополі. Тільки без пристрасті й демогації, маючи все на меті добро цієї інституції, а ніяких конфліктів не буде.

3 ЖИТТЯ НАШИХ УСТАНОВ.

В особі правди.

До звіту з заг. зборів Пенсійного Інституту відіслали таку замітку:

Зі звіту з Загальних Зборів Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків, поміщеного в ч. 143 „Діла“ з 1. ц. н. можна би набрати переконання, що Тов-о „Дністер“ не хотіло передати Пенсійному Інституту фонди, призначені на пенсійне забезпечення своїх службовиків, що в цій справі Інститут напружує атмосферу між Управою „Дністра“ і службовиками, та що тов-о „Дністер“ належить в першій мірі до тих службовиків, які нехотять сповинюють обов'язок забезпечування своїх службовиків і від того обов'язку всіма силами викручуються.

Вия правди бажало ствердити, що тов-о „Дністер“ бдало про пенсійне забезпечення своїх службовиків ще на багато літ перед часом, коли заступав законний обов'язок забезпечування приватних службовиків — і на ту ціль кожного року платило значні суми, а при переносі пенсійного забезпечення службовиків „Дністра“ до Пенсійного Інституту хотіло Тов-о „Дністер“ передати Пенсійному Інституту те, в 1924 р. премію резерву у висоті, обчисленої аскураційним техніком Загальною Пенсійною Заведенням, на що одячне Пенсійний Інститут не хотів згодитися. Також стверджуємо, що в справі пенсійного забезпечення між Управою Тов-а і службовиками існує однаковість думок, а також, що Тов-о „Дністер“ належить до тих нечислених службовиків, які ніколи не викручувалися від обов'язку забезпечення своїх службовиків, а надали — вкладають якнайтовіше кожного місяця привадою до Пенсійного Інституту вкладки на пенсійне забезпечення своїх службовиків.

Дирекція Товариства Взаємних Обмежень „Дністер“.

Рада Службовиків „Дністра“.

Від Редакції: Помішуючи повніше висновок вважалося за вказане заявити, що в нашому звіті було підкреслено тільки те, що ліву частину дискусії закла справи висновоків взаємних між „Дністром“ і Пенсійним Інститутом. Ніде не було і не сказано, що саме „Дністер“ не виконує своїх зобов'язань щодо забезпечування. Натомість було сказано у звіті, що не всі наші публічні установи і приватні підприємства виконують такі обов'язки. Невже треба їх було звати по імені? На нашу думку це було зовсім зайве. Крім того підкреслили ми, що саме дискусія про взаємини між „Дністром“ і Пенсійним Інститутом сплелася тісно з та-

кими справами, як обов'язки хлібодавців і права службовиків дотично Пенс. Інституту. Не вилі ми, що так воно сталося.

3 судової салі.

За державну зраду.

Перебіло, 2. липня 1926.

Дня 30. червня почалася розправа перед трибуналом судів присяжних проти восьми молодих Українців, робітників і учнів обвинувачених за провадження комунізму. Закинуто їм злочини передбачені пар. 58 і 61 к. з. На лаві обвинувачених засіли: Володимир Цок, 19 літ, студент, Микола Цок, 23 роки, безробіт. комуніст, Михайло Беляк, 23 літ, слюсар, Володимир Турчак, 20 літ, студент, Володимир Каразуб, 19 літ, уч. II-ого року уч. семінара, Лев Шур, 20 літ, уч. VIII кл. гімн., Юлія Татух, 18 літ, уч. VIII кл. гімн., і Євген Кушко, 18 літ, уч. VII кл. гімн. (відповідає додатково за зневагу релігії). В трибуналі радники Паар, Гессе, Бай, обвинувачує прок. Прохаска. Боронять адвокати д-р Фарік, Гроссфельд, Загайкевич, Аксер і Розенблат-Гут. Акт обвинувачення закидає обвинуваченим, що вони в другій половині 1925 р. і в першій пол. 1926 року сходилися на Замковій горі і в мешканні обв. Татуха, де вели політичні дискусії, відтак по поширювали відомості К. П. З. У, а останньому обвинуваченому Кушко, що мав бути будів-товим організатором комуністичних турків та що поширював невірство. Обв. Вол Цок зізнав, що на поліції обтяжували і других тому, що його до цього примушували побоями. Агент Фельдман коштує його в череву — та вдарив в плечі. Відозив одержав від Кушка і не читав їх. На викладі Кушка була трічка, його брат Микола зізнав, що Кушко стрінув його на Замку, в його промові не бачив нічого протидержавного. Відозв від нікого не давав. Обвинувачений Беляк признає, що ходив з Каразубом і Турчаком на виклади Кушка. Секретар поліції Масевський диктував йому зізнання. Про політику не має поняття. Обв. Турчак зізнав, що ходив на Замку, де Кушко говорив про виховання і освідомлення робітничої молоді. При зізнаннях на поліції секретар Масевський давав йому слово, що винустить його, як що буде зізнатися по його волі. Обв. Каразуб, семінарник, робить враження, що попав сюди наслідком якогось непорозуміння. Діточим невиробленим характером і своїми наївними зізнаннями викликає загальну веселість. Заперечує, немов би Кушко сказав у Татуха, що немає Бога. Обвинувачений Шур і Татух оба ученики VIII. класу української гімназії, рішучо заперечують свою вину. Велике враження викликає переслухання головною обвинуваченого Євгена Кушка. Цей 18-літній хлопець дивує всіх небуденою інтелігентією і відомостями з полк суспільних наук. Заявляє, що наміряє оснувати культурно-освітній турок молоді ім. Драгоманова, бо вважав за своїм суспільним обов'язком, як член пролетаріату. До ніякої партії не належав, відозив одержав від невідомої йому бліше особи. Як свідки зізнавали поліцейші урядовці й агенти Масевський, Лисовський і Фельдман. Цей останній розуміється, заперечив факт побиття обв. Вол. Цока. Свідок Куземко своїм висновок на пам'ять зізнання розсмішує салу. Відчитано зізнання професора тут. української гімназії Загайкевича. Ці зізнання мали бути не дуже прихильні для обвинуваченого Шура і Кушка. Прокуратор твердив, що найблиш у Татуха „Світ“ (літератур. часоп.) є комуністичний і тим викликає сміх серед присутніх на розправі Українців. Оборона зв'язалася зі свого завдання добре. Дуже добре промови виступили адвокати Загайкевич і Розенблат. Як відомо, усі обвинувачених звільнили. Прокуратор не спротивився і обвинувачених випущено на волю. Процес трівав три дні. Я. Г.

Процес проти членів „Комуністичної партії Західної України“ в Ковалі.

При великій сідкості матеріалу, а зокрема при обширних звітах з процесу проти 12-ти молодих Українців у Львові не могли ми присвятити своєчасно належної уваги другому великому політичному процесу, що відбувся в Ковалі на Волині проти членів КПЗУ (Комуністичної Партії Західної України). Процес почався 8. червня, а покінчився 18. червня.

На лаві обвинувачених засіло теж 29 молодих Українців. Акт обвинувачення закидає їм підготовку збройного повстання проти Польщі. Повстання мала підготуватися в 1924 і 1925 р. будують КПЗУ, що мала свою центрально у Львові, а на Волині проводила свою роботу при допомозі повітових, партійних комітетів т. зв. повітків. При допомозі збройного повстання мали обвинувачені відірвати українські землі від Польщі та прилучити їх до Радянської України. Акт обвинувачення передбачає і навіть усталив день, в якому це повстання мало початися. Мало це статися нібито вночі з 31. березня на 1. квітня 1925 р.

Змову відкрила польська поліція і арештувала обвинувачених в квітні 1925 р. Отже по речинні вибуху повстання. З того виходило би, що не тільки нікого речиння не було, але не було також і ніякого наміру до повстання. Всі обвинувачені відповідали за провини з 102 статті карного кодексу (1. частина) б. російської держави.

Обвинувачувача прокуратор дукського окружного суду Ходенський, боронили адвокати д-р Грек, посол Підгірський і д-р Степан Шухевич. Усіх свідків було 39. Та не всі на розправу явилися.

Розправа почалася відчитанням акту обвинувачення, що обіймав 44 сторінки друкованого машинописного листа. По тім пішло переслухання обвинувачених і прокураторських і переважно поліцейських свідків. Ніжних даних про прилученість до КПЗУ розправа не виявила так взагалі не доказано підомому з них провини з 102 карного закону. Поліція не мала на слід ніяких зборів ні варад, а яких брали би обвинувачені участь і не зловляла нікого з них при протидержавній роботі. Слід замітити, що д-р Грек боронив з уряду обвинуваченого Ляховського і просив суд, щоб у відомостях до його клієнта припорочити 583 к. з. доказуючи, що Ляховський прислужився Польщі, бо видав польській владі КПЗУ та її організацію.

Вже з того видно, що весь акт обвинувачення опирався переважно не на фактичних матеріалів, а на поліцейських комбінацій і фантастичних подекуди зізнаннях Ляховського. Процес зайняв раз ствердив „симпатичну“ роллю з провокаційними заходами польської поліції на Волині, що систематично організує такі політичні моштр-пронеси і дієсно обвинуваченому Ляховському суд кару дарував.

Суд засудив на кару д-р ох літ важкої турми слідуючих обвинувачених: 1) Шула Миколастрата, 2) Копальчука Пилипа, 3) Миронюка Мойсея, 4) Юзефовича Якова, 5) Вітрика Сергія, 6) Зуба Ляврона, 7) Вілоуса Павла, 8) Кузика Льва, 9) Гушника Саву, 10) Науменка Володимира, 11) Богданюка Вакула, 12) Ляховського Володимира (якому кару дарували). Всі вони мають (крім того заплатити по 80 зол. на покриття коштів процесу).

На кару одного року тяжкої вивинці і на заплату по 40 зол. коштів процесу засудили таких: 1) Єрухимовича Лейбу, 2) Парфенюка Гриця, 3) Малашевського Владислава, 4) Мигула Романа, 5) Вікіньського Теодора, 6) Сидорука Гриця, 7) Риванюка Калістрата, 8) Філіпчука Авксента, 9) Олексюка Михайла і 10) Ляховського Семена.

На півтора року дому поправки з вкраханням до карі слідуючих турми і на заплачення по 40 зол. коштів процесу засудили слідуючих: 1) Шиницького Гриця, 2) Силка Павла, 3) Познякевича Леонтія. Обвинувачених Когана Хайма, Соколюка Михайла, Фалюша Теодота і Лисюка Никифора суд звільнив від вини і карі. Оборона згодилася відкликати засуду для пороблення заходів для поновлення розправи перед апеляційним судом.

Таким чином бліших турми прусудженої останніми часами д-я Українці у польських судах збільшилися на нових 32 і пів року.

Нові книжки і видання.

Журнали:

„ЖІНОЧА ПОЛЯ“ ч. 7 за липень. Зміст: О. Галичак: Важна справа. О. Кислевська: З моїх мандрівок. А. Чайковський: Як пишні вміряють. У. Коваленко: Вірш. С. Т. Промічливий. 1. Липуєва: З діяльності філії „С. У.“ в Боршев. Жіночий рух. Відділ американсько-канадський: д-р В. Сіменюк: Чому ми біди. Фармації влязи в своє носіння заплізацію. Жін. т-ва св. Ольги й О. Бесарабово. Шануймо пташні! Слівце до матерей. Збирайте літні рослини! Зі спроти. Пригадайте господарини. Частя господарська: Енд. Стахова: Пратання спіжарини запласи на зиму. Веселі кутки. Ісцянина. Переніска редакції. Виказ жертв. Оголошення.

Цей гарно редагований щомісячний часопис, призначений для найширших мас українського жіноцтва, особливо сільського, заслуговує на ширшу підтримку всього українського громадянства. „Жіночу Діло“ обов'язки поширювати в першій мірі ті жінки, що бліше стикаються з народом, отже жінки священниць, учительні і т. д. Такий орган має величезне значіння для нащ. освідомлення нашої затурканної жінки-селянки, для її культурного піднесення і для її вироблення у справжню жіночу-громадницю. Це важне особливо ніні, коли такий виховуючий чинник як школа не в наших руках, а й церква не все може і вміє вляпати у відомію нашім нашім на наше молоді покоління. Садома жінка може тут творити чудеса, але до тої творчості треба її як слід підготувати й виховати. Отже завдання „Жіночої Діла“, веденої аправною рукою нашої письменниці і громадники п. О. Кислевської. В тому змаганні повинен п. О. Кислевський допомогти несь наш тямучий загаль. Адреса „Жіночої Діла“ Коломия, вул. Нова ч. 1. Переплати до кінця року тільки з 3 зол. „НОВА ХАТА“. Журнал для шкеника домашньої культури. Рік III. Ч. 7-8 за липень—серпень. Зміст: Марія Фуртук-Ольга Кобиланська: з найнов. портретом. — О. Коваленська до ред. „Н. Хати“. — Оля Гансон: Мачет оловога (фейл). — Тереса Турнерова: Ольга Кобиланська. — З жіночого руху. — Кальман Мікаст: Мадонни. — З руданкових свят у Львові. — Н. Г. Гарем. — Смак, елегантич і шик. — Плавання. — Вигубовання мурвал. — Домашні поради. — Консерва на зиму. — Що варити дітям? (С. Мікська). — Навстака: Зраки мода (стор. 12—26). Адреса: Львів, вул. Руска ч. 18.

ОПОВІСТКИ.

Львівський Театр Галицького Члени і Пеле відідає з „Нертеном Маша Діла“.

Патися 2. липня Калут. Неділя 11. липня Богородича. Понеділок 12. липня Солотанину 1-2

Сиростопання. В щільній шематизмі за рік 1925/26, видання львівського театру ріко подано мильно мой жінці, обрало рим-кат. і народність польську. Йосиф Геванішчик, архітект держ. упов. будівничий у Ходорів. 28 1-1

Загальні Збори Філії Товариства „Просвіта“ в Стрию відбудуться дня 10. липня о. р. о 11. год. передполуден у великій салі Народного Дому в Стрию. О числену участь просить П. Т. Громадл — В надіа. 1-1

Політично-господарська віна в Гринялівці відбудеться в через 8. липня о. р. На ніч приде делегат П. К. УНДО, зі Львова. 1-1

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ.

ОСТЕРІГАЄТЬСЯ перед есконтом лекції остемальованого на 3 зол. з підписом Миколи Бурака в Почапах, який загинув на пошті. 30 1-1

ВИ МОЖЕТЕ СТАТИ ІНЖИНОРОМ (інж. Електр., Металург., Хем., Індустр. (ж. Говані і т. п.) (також приготоловчий, вліди) не зміняючи свого місця осідку, ви можете після модерної і швидкої Методи. Іспити і дипломи у Вашім краю. Проспекти у всіх мовах. Departement technique. O. Bro. Comptition 25, Liège (Belgique). 1915 а) 3-1

СЛУЖБА БОЖА, на мішаний хор Ярославна, легкого укладу, партитура з голосами за 10 зол. до набуття в усіх виграях. 1839 9-10

ПОШУКУЮ двомісний поміщення при інтелігентній родині для здорової особи з 5-літнім сніжком в здоровій, гарній, лісній, сухій, (від)карпатській околиці. Пожадане діточе товариство. Львівська, Адміністрація „Діла“. 2041 3-3

ЗНАМЕНІТА ІНСТРУКТОРКА, матура гімназ з відзначенням, прийме лекцію на час феріі або й цілий рік. Зголошення до СС. Євасильон, Львів, вул. Поточного ч. 95. 22 2-3

ЖІНКА молода, літ 40, інтелігентна, що розуміється на сільському господарстві та кухні, прийме місце управи домог лйрадше на селі. Марта Антонович, Пяткова руська п. Бірча (приходство). 16 2-2

Д-р ПРАВ, зі судовою практикою, шукає від 1. серпня або вересня посади у адвоката. Ласкаві offerti адресувати д-р Гриняк. Перемишль, Зибакевича 6. конципітатові. 17 2-2

БІМНАТА умеблована фронтова околиця костел Антоїні — Личаків до винайму, поважному панові. Зголошення письменні з поданням назиска і звітня до Адміністрації під „Личаків“. 10 3-3

УРЯДОВЦЯ з зарозом здібного директента пошукує філія „Просвіта“ в Журавні. Платня після умови, листи поручуючі пожадані. Зголошення слати: о. Юрій Боднар, Якішів почта Журавно. 24 1-2

ПРИДНІПРЯНКА, середнього віку, була сестра-жаліниця Української Армії, знаюча добре домог господарство, пошукує постійного місця на керівництвом домог господарством, або виховання дітей в закладі або шпиталю, чи в української родині. Ціль — скромним заробітком допомогти чоловікові укінчити Вищу Школу. Ласкаві зголошення прошу надіслати: Kraków, ul. Sw. Teresy 4. П. р. м. P. Myndowicz dla Niny. 1-1

ФОРТЕП'ЯНИ, піаніа, фігармоні, майже нові засідали на складі, на ріжні ший продає, купує, міняє готіакою: Галич Панака 21. Тел. 35-45 20 1-10

ІЗДІННІ інтелігентнійшої, чесної ошадної, лагідної і спокійної владі, солідної домогторки, особи молодой, здорової, сеплатичної, котра уміла би чисто і дуже смачно варити, нешукється до зарядку домог у світлігого. Зголошення: Адміністрація „Гармонія“. 25 1-2

ОГЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаска у Відні

д-р Леопольд Александрович ординує в недугах ушній, носа, горла і гортані від 3-8 допов.

у Львові, вул. Бельовського 3.

(за пасажом Миколашів). Тел. 40-75

ЖАРІВНІ ошадні, як також всіякі електротехнічні матеріали, поручає знава ма К. Пониза, в новобудованій локвалі, Львів, вул. Баторів 20 (будинком премієр). 1990

Ціни безконкурентні. 7-10

Ширіть наш часопис!

Та вже те, що сталося на загальних зборах Пон. Том. Кредитового дня 21 червня н. р., було просто небувалим скандалом, негідним культурних людей. На денному порядку зборів було затверджен-
ня рахунки і балансу за н. 1925 р., уділен-

алочинні агітатори проти „Рідної Школи“, рідного виховання, рідного вчителства і рідного народу.

Між іншими агітаційними кличками проти нац. виховання видається заміт, що, мовляв, „національне вчителство за мало працює над народом, а чейже його обов'язком працювати крім школи ще й за нєю, бо-ж національне вчителство живе народними грішми“. Цей заміт заслугою на точніше обговорення (за того, що він, зручно проголошений, ловить на свою нудку чимало невідомих справ громадян і тим самим чинить лихо нац. справ).

Що праці над нашим народом за мало, признати треба. Але за мало тої праці не тільки з боку вчителства; її ще менше з боку всіх інших суспільних класів, що від них є право домагатися і надіятися тої праці.

Наклепом і образою є аргумент, яким дехто домагається більшої праці від нац. вчителства. Кажеться, що працювати над громадянством є обов'язком нац. вчителства тому, що воно живе з народного гроша. Так наче би всі інші, що по них надіємося громадянської праці, не жили з народних грошей! Або наче би народні гроші дістає нац. вчителство за ніщо, або як зачет за будуче!

Ні, панове! Не за гроші, що їх собі здобуває тяжким трудом нац. вчителство, має воно обов'язок працювати над громадянством. За гроші воно виховує у школі — тому за гроші, бо мусить з чогось жити, а виховання займає ціле життя виховника. Національний виховник працює над народом і поза школою — з почуття своєї нац. обов'язку і в міру сил. Під тим оглядом не треба мішати поняття і не треба там ставити домагань, де можна тільки ставати побажання. Національної роботи над громадянством не робиться за гроші; якщо в останніх роках завівся у нас звичай за кожний крок національної праці платити, то це тільки доказ відсутності у нас ідеалізму і чимраз більшого розпачування практичного матеріалізму. Я.

Отворення „Етнографічного Музею“ в Берліні.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, кінець червня.

В століття уродин (26. VI.) визначного німецького етнолога й заслуженого організатора музейної справи в Німеччині, Адольфа Бастіана, відкрито святочно в старому будинку при Кенігсберзькій вулиці відновлений та переорганізований „Етнографічний Музей“ („Museum für Völkerkunde“), що заснований перед 40 роками розрісся з малих і скромних початків до розмірів величезної, незвичайно різномірної складної матеріалів про життя й буття позаєвропейських народів. „Старий музей“, що багатством матеріалу вибивався понад усі не тільки німецькі музеї, був дійсно так передовий музей-зібраними предметами з різних обсягів знання, що стався справжнім непроглядним, до певної міри перестарілим магазином, з якого чимраз тяжче було користатися. Від довшого часу пішли вже наради про перебудування, поширення, а то й про перенесення музею до нового, більшого будинку, в якому можна наново устатувати матерія відповідно до нових завдань музейництва та до вартості і призначення музейних предметів. Вірна й післявоєнна економічна скрута розбила далеко йдучі плани й не дали змоги повести справу так, як собі бажали ініціатори теперішнього, тільки „відновленого“ музею. Треба було погодитися лише на перебудову й новий вибір матеріялу, а решту залишити до кращих часів. Тільки одна шоста частина музейних скарбів аніяшла місце в відновленому будинку; все інше треба було віддати до окремого Му-

зейного Інституту в Даямі, на передмісті Берліна. Берлінський центральний музей зібрав за те і виставив для загального оглятку тільки самі найкращі, найцінніші й найбільше характеристичні зразки преторичної археології, етнології і народної культури. Укладання Музею треба признати, що вміли добре використати місце й розмістити предмети так, що з користю студіюватимуть їх і учні й оглядатимуть звичайні відвідувачі.

На отворення Музею, якого доконав міністр освіти д-р Бекер, явилось велике число офіційних представників уряду, міста, наукових організацій та німецьких і закордонних музеїв. В їх імені промовляв бурмістр Берліна д-р Бес, директор гамбурського музею й голова Союзу німецьких музеїв д-р Тісінгс і в імені всіх закордонних представників, між котрими був і підписаний яко представник „Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові“, відпоручник штокгольмського музею проф. Ліндблм.

Після отворення директором відділів, опрацювали гостей по новому музею, про який сподіюся при найближчій нагоді написати докладніше.

З. Кузлик.

Привіт У. Н. Д. О. народові Злучених Держав.

Дня 4. ч. м. вислало Українське Національно-Демократичне Об'єднання до президента Кулиджа отсю телеграму:

До Пана Президента
Злучених Держав Америки
КАЛВІНА КУЛИДЖА
Вашингтон.

Українське Національно-Демократичне Об'єднання дозволяє собі на Ваші руки, Вл. Пана Президента, зложити Народові Злучених Держав нагоди 150-літнього ювілею незалежності Вашої Республіки заяву найглибшої пошани і найщирішого привіту.

Український нарід плекає глибоко у своїй серці ті самі ідеали демократизму і єдинення, які присвічували першим Борцям за Свободу Землі Вашингтона.

Д-р Дмитро Левицький,

голова.

Володимир Целівич,

головний секретар.

Пантійно: Рідна Школа — це на родні фортеці, це певний захист в добі лихоліття!

На теперішній сезон

по знижених цінах по знижених цінах
вибагливе білля мужське, купелів мужських і жіночі трикоти, подорожні валізи, фіброві оригінально-шведські, гумові і імпрегновані плащі поручають 1799 16-20

ГУРСЬКІ І ВІТЕК

Львів.

пл. Марійська 5.

Лист з Волині.

Провів „моральної санації“. — Ячмінь в ролі комуністичного агітатора. — Воклада на сповіді. — Луцький староста і мораль. — Куратор Сікора на святі польової війни військового шкільництва. — Очікуємо заповіді моральної санації в церковній управлінні!

Луцьк, кінець червня.

„Давненько не писав. Усе чекав, чи не порадує чим, вичікував прохвля того, щастя Боже, „морального оздоровлення“. Та чим далі, сумніваються надії, боюсь, чи не правдиво думав Карло Маркс, що мораль то та-ж сама кишеня на виворіт...

Отож перше — в ділянці адміністрації. Мабуть пам'ятаєте, що „моральна санація“ почалась у нас з „позички“ воєвідством радіо-апарату луцької „Просвіти“. По трьох тижнях делегації, телеграм листів експедиції до Варшави радіо нарешті власнику повернули.

том міської господарки!) польських театрах у Луцьку — „великому, середньому й малому“.

Сидять по повітах і пани старости, навіть староста Рагозінський (з давнього українського роду Рогозів!), про якого оповідають, що підчас Бельведерського сидіння в травні, як вірний чур, опинився біля свого шефа міністра Смульського (був він при Смульському секретарем, як той справував уряд міністра кресового) і ніс службу зв'язку між Бельведером і хіноп'ястом у Варшаві. Та не тільки сидить, а воєначальний дух з Бельведеру і до Луцька заніс. Свята Ізана Франка не дозволив мати жадний філії луцької „Просвіти“. А найбільше клопоту має з „автономічними амаганіями“ луцького союмику. До перевороту проти того союмику йшла війна наступна. Начальник самоуправного відділу у воєвідстві п. Скінський (він-же кандидат на воєводу в разі перемоги „моральних основ“) особисто виступав на засіданнях союмику проти „марнотрастства публічного гроша“, і дійсно, затверджуючи союмикові бюджет, обрізував субсидії українським інституціям, а зате піднімав комунальний додаток старостам до найвищої норми.

Тепер ведеться війна саботажна. Луцький староста не скликує союмику, хоча для того пройшли всі терміни; повітовий відділ — то раз в півтора місяця, а до того ж то по Бельведерському сидінню з міністрами рахує видно нижче своєї гідності сидіти з якимись членами відділу, тому присилає на засідання вести провід начальника канцелярії або якогонебудь референта.

Ухвали відділу, що йдуть у супереч його самовладству, просто завішує. Завішує підтвердження виділом завішених ухвал. Завішує розпорядження міністерства (зредукуювану міністерством посаду обсади уже дає!). Завішує декрет про тимчасову повітову ординацію. Кажуть, що відділ готується вже до ювілею 25-ого завішення, а староста мабуть тихо сміється з тих дурнів, що ще вірять у мораль і право на світі взагалі, а в Польщі зокрема.

В шкільництві також сама санація моральна. Досить того, що раптом по „революції“ повернув назад переведений було на поділу польські куратор Сікора. Примітка: був

він для України на Волині тим, чим Габський Стан для України цілої Польщі. Кажуть, правда, що поділявся: з хадєй перейшов до Паста. Але найбільшу роллю то мабуть відіграло надання його моральне піднесення до висоти старованних життєвих пророків. Бо в „святій шкільній колінській молоді“ (18.—20. червня) промовляв на площі спортивній до тисячі дітей, як Бог вняв його молитви і дош не помішав спортовому святому. Це було ярава, а по обіді (як і в днях 19.—20) розгінане небо гнало чудотворця, а з ним і незвичайну дітвору великою зливкою зі спортової площі.

Зате повну насолоду мали на концерті шкільних хорів на Волині, де чулася тільки пісня польська, бо українську Сікора гонить з воєнської школи і казав викинути з програми на концерті (з 8 дівчат хорів 6, бачите, Українці, — то вони українськими піснями хотіли прикрасити концерт...). Хто нарешті оглянув би виставу підчас цього свята ручних праць учнів Волині, то теж багато би вніс вражень.

От так те „моральне оздоровлення“... Єдине може „Zycie Woynia“ подорожувало, правда, не на розум, бо щось не кричить уже, що „Просвіти“ — комуністичні ачєйші.

Слід би ще написати про наші церковні секучі справи, та тут, як видно з умішеного вже в „Пілі“ листа мітрополита Діонісія до президента Мосійського, моральна санація ще не заповіджена.

Гр-ко

По широкому світі.

Американський секретар фінансів Меллон вибирається в подорож по Європі, щоби порозмовляти з економічними теми з найвищими представниками європейських фінансів.

Англійські робітники, що працюють у фабриках машин, домагуються надаремне підвишки плат на один фунт більше тижнево, рішили почати страйк.

В Італії викрили великий комуністичний заговор. В одного після найдено чимало доказового матеріялу.

У Персії збудтовані урядові війська зєдналися з бунтарями і зруйнували місто Табріс.

Абд-ель-Кріма заслала французська влада на Мадагаскар разом з родиною під сильним військовим надзором.

НОВИНКИ.

— Особисті вісти. Повідомляють нас, що ексц. мітрополит Шеніцький й по довершеному візитації тухлинського деканату виїхав цими днями на короткий відпочинок до Підляського. Отсю мітрополитові товаришати о. пратат Войнаровський і о. крижоланци Томович. — Зі Станіславова повідомляють нас, що директор української гімназії і радний міста д-р Микоса Сабат лежить поважно хорий.

— Київський філії „Книгоспілки“ до відьма. Київська філія „Книгоспілки“ вислала ділове письмо (ч. 13317) з датою Київ 28. VI. 1926 р. до одної з контор київської міської управи при Львівській вулиці в Києві. На конверті така адреса: До Львівської контори Комагосу — м. Львів — Львівська почта не знаючи, що з такою адресою зробити, вручила листа греко-католицькій мітрополитській конторі, а ця машинально розпечатала його, вичитала в ньому такі: „До львівської контори комагосу (незважаючи на те, що це була би справді бути греко-католическою конторою) Досі ми не одержали од Вас клячу до двох аршинів по вуз. Королівна 46 — договір на літ з Вами вже підписано. Просимо передати нам ці клячі й пакувати о-